

**Ekonomická univerzita v Bratislave
Fakulta medzinárodných vzťahov**

Boris Mattoš

**DIPLOMATICKÝ PROTOKOL
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
(vybrané aspekty)**

**Vydavateľstvo EKONÓM
2011**

Autor ©

Mgr. Boris Mattoš, PhD.

Recenzenti

prof. Ing. Vít'azoslav Balhar, CSc.
Ekonomická univerzita v Bratislave

doc. Ing. Štefan Morávek, CSc.
Úrad vlády Slovenskej republiky

PhDr. Bruno Hromý
Národná rada Slovenskej republiky

Jazyková redaktorka

Mgr. Marianna Mišúrová

Za odbornú stránku textu, korektúru a konečnú verziu rukopisu zodpovedá autor.

Schválené pedagogickou a edičnou komisiou Ekonomickej univerzity v Bratislave v edičnom programe na rok 2010 ako vedecká monografia.

ISBN 978-80-225-3145-0

OBSAH

ÚVOD	5
1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ	7
1.1 Stav teoretického spracovania skúmanej problematiky	7
1.2 Vymedzenie základných terminologických pojmov	9
1.2.1 Diplomatický protokol	11
1.2.2 Štátny protokol	15
1.2.3 Diplomatický a štátny ceremoniál	17
1.2.4 Etiketa	18
1.3 Poslanie a význam diplomatického protokolu	19
2 PROTOKOLÁRNE PREDNOSTNÉ PORADIE	24
2.1 Význam protokolárneho prednostného poradia	24
2.2 Protokolárne poradie diplomatických zástupcov	26
2.2.1 Triedy diplomatických zástupcov	28
2.2.2 Ceremoniál odovzdávania poverovacích listín v SR	32
2.3 Protokolárne poradie oficiálnych predstaviteľov vybraných štátov	34
2.4 Protokolárne poradie oficiálnych predstaviteľov SR	41
3 CHARAKTERISTIKA PROTOKOLÁRNYCH NÁVŠTEV	44
3.1 Charakteristika návštev v protokolárnej praxi	44
3.2 Charakteristika oficiálnych a pracovných návštev v SR	51
3.2.1 Oficiálne a pracovné návštevy predstaviteľov SR v zahraničí	51
3.2.1.1 Návštevy prezidenta SR v zahraničí	52
3.2.1.2 Návštevy predsedu NR SR v zahraničí	54
3.2.1.3 Návštevy predsedu vlády SR v zahraničí	55
3.2.2 Oficiálne a pracovné návštevy v SR	56
3.2.2.1 Návštevy na úrovni hláv štátov v SR	56
3.2.2.2 Návštevy na úrovni predsedu parlamentu v SR	59
3.2.2.3 Návštevy na úrovni predsedu vlády v SR	61
3.2.2.4 Návštevy na úrovni ministra zahraničných vecí v SR	62
4 ŠTÁTNE SYMBOLY V DIPLOMATICKEJ PRAXI	64
4.1 Používanie vlajky v diplomatickej praxi	64
4.2 Štátne symboly SR	67
4.3 Udeľovanie štátnych vyznamenaní v SR	74

5 PROTOKOLÁRNE NORMY A PRAVIDLÁ	78
5.1 Právne ukotvenia protokolárnych noriem a pravidiel	78
5.2 Dokumenty rámcovo upravujúce protokol v Slovenskej republike	80
5.2.1 Zásady diplomatického protokolu v SR (1993-1995)	80
5.2.2 Jednotný štátny protokol (1995-2007)	81
5.2.3 Pravidlá diplomatického protokolu v SR (od roku 2007)	82
5.2.4 Protokolárne príručky	87
5.2.4.1 Diplomatická praxe	88
5.2.4.2 Protokolárna príručka	89
5.2.4.3 Diplomatická prax	91
5.3 Oficiálne protokolárne písomnosti a korešpondencia	92
5.3.1 Korešpondencia medzi hlavami štátov	92
5.3.2 Korešpondencia na medzivládnej úrovni	94
5.3.3 Korešpondencia v rámci rezortov diplomacie	95
5.3.4 Pomocné protokolárne písomnosti	96
ZÁVER	98
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	101
PRÍLOHY	107
Príloha 1 Oslovovanie najvyšších ústavných činiteľov	108
Príloha 2 Odporúčanie MV SR na používanie vlajky Európskej únie	114

ÚVOD

Predkladaná vedecká monografia si kladie za cieľ charakterizovať, analyzovať a objasniť vybrané protokolárne pravidlá Slovenskej republiky a zároveň identifikovať tie skutočnosti, ktoré sú pre ňu špecifické a jedinečné. V tomto kontexte je hlavným terminologickým pojmom obsahu publikácie *diplomatický protokol*.

Protokolárna prax je v rámci štátnej správy Slovenskej republiky relatívne krátka, počas uplynulých rokov však zaznamenala nebývalý rozmach a dynamiku. Z hľadiska predmetu skúmania medzinárodných vzťahov ide o mimoriadne zaujímavú oblasť skúmania hodnú väčšieho popularizačného rozsahu.

Pri spracovaní vedeckej monografie bola použitá najmä obsahová a pojmová analýza zahŕňajúca rozbor obsahu domácich a zahraničných publikácií vrátane legislatívnych dokumentov, ktoré sú spájané s predmetom výskumu a ktoré používajú jeho pojmoslovie. Využitie pojmovej analýzy je charakteristické najmä pre prvú kapitolu. Analyzované boli aj vzťahy medzi jednotlivými komponentmi v rámci syntézy, čím bolo umožnené spoznať vnútornú štruktúru javov. Okrem uvedených analýz sa autor opieral aj o svoje skúsenosti z odbornej praxe (stáže v odbore protokolu nemeckého spolkového prezidenta, berlínskeho primátora, MZV ČR a participácia na niektorých významných štátnych protokolárnych podujatiach v SR i v zahraničí) a pedagogickej praxe (pôsobenie na Fakulte medzinárodných vzťahov Ekonomickej univerzity v Bratislave pri výučbe odborných predmetov – diplomatický protokol a etiketa a spoločenské správanie).

Štruktúra vedeckej monografie je vypracovaná tak, aby adekvátnym spôsobom naplnila uvedené ciele. Je rozdelená na úvod, päť kapitol a záver.

Prvá kapitola vedeckej monografie má teoretický charakter a objasňuje stav teoretického spracovania skúmanej problematiky a vymedzuje základné terminologické pojmy, ktoré sú následne aplikované v ďalších častiach monografie. Exaktné vymedzenie protokolárneho pojmoslovía je nevyhnutné nielen z hľadiska tejto publikácie, ale tiež v súvislosti s poukázaním na nesprávne používanie uvedených pojmov v praxi. V rámci tejto kapitoly je osobitný priestor venovaný poslaniu a významu diplomatického protokolu.

V protokolárnej praxi sa pomerne často vyskytujú situácie, v rámci ktorých je potrebné presne určiť poradie prítomných účastníkov. Preto sa v *druhej kapitole* venujeme protokolárnemu prednostnému poradiu diplomatických a oficiálnych predstaviteľov štátu, pričom prechádzame jednotlivými vývojovými štádiami z historického aspektu. Z komparačného hľadiska sme sa zamerali na protokolárne poradie oficiálnych predstaviteľov

štátov vo vybraných krajinách. Osobitne sa venujeme protokolárnemu poradiu oficiálnych predstaviteľov Slovenskej republiky.

Ťažisko *tretej kapitoly* vedeckej monografie tvorí charakteristika protokolárnych návštev, ktoré zastávajú dôležité miesto v diplomacii a medzinárodných vzťahoch. Sústreďujeme sa tak na oficiálne a pracovné návštevy predstaviteľov Slovenskej republiky v zahraničí, ako aj na návštevy realizované na Slovensku.

V zmysle medzinárodných dokumentov predstavuje štátna vlajka symbol štátu a jeho suverenity. Protokolárnym používaním vlajok je rovnosť štátov symbolicky vyjadrená. V *štvrtnej kapitole* sa podrobnejšie venujeme používaniu vlajky v diplomatickej praxi, štátnym symbolom a štátnym vyznamenaniam Slovenskej republiky.

Predmetom *piatej kapitoly* vedeckej monografie sú právne ukotvenia noriem, pravidiel a písomností, ktoré rámcovo upravujú protokol a opiera sa o ne protokolárna prax.

Autor vyjadruje poďakovanie všetkým, ktorí mu akýmkoľvek spôsobom pomohli pri tvorbe tejto publikácie. Na e-mailovej adrese *boris.mattos@euba.sk* rád uvíta námety smerujúce ku skvalitneniu obsahu predkladanej publikácie.